

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): Bc. Jana Dušková

Název práce: Klimatická adaptace středověkých a novověkých populací Čech.

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Friedl

1. CÍL PRÁCE (*uved'te, do jaké míry byl naplněn*):

Autorka si jako cíle práce stanovila usuzovat na klimatické podmínky a jejich změny v průběhu středověku a novověku v českých zemích na základě kosterních pozůstatků lidí ze třech historických etap (raný středověk, vrcholný středověk a novověk). Specificky se autorka ptá, zda se v daných obdobích projevila klimatická adaptace v oblasti obličejového a postkraniálního skeletu s ohledem na předpokládanou změnu klimatu ve sledovaném období. V zásadě byly autorčiny cíle naplněny.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Co se obsahového zpracování týče, práce má silnější a slabší stránky. Mezi ty silnější patří zpracování teoretických východisek práce. Autorka poměrně dobře podchytila biologické mechanismy, které se projevují v klimatické adaptaci lidských populací a které následně v práci testovala pro zodpovězení svých výzkumných otázek. Nicméně členění první části práce není ideální. Autorka začíná úvodem, který je jakousi zkrácenou verzí teoretických východisek, na který navazují cíle práce a pracovní hypotézy. Myslím, že mnohem vhodnější by bylo kdyby autorka do úvodu začlenila většinu nebo alespoň klíčové části teoretických východisek, protože by potom cíl práce a hypotézy byly mnohem zřetelnější a byly by logickým vyústěním úvodu. Ostatně standardem vědeckého textu je, že cíl práce je umístěn v samém závěru úvodu, před kapitolou materiál a metody.

Kapitola „Materiál“ má standardní strukturu i obsah. Kapitola „Metody“ už vykazuje určité nedostatky. Výběr proměnných je relativně dobře zdůvodněn, ale autorka například zcela zbytečně rozvádí anatomickou metodu odhadu výšky postavy když s ní ve skutečnosti vůbec nepracovala. Autorka také nepochopila konceptuální rozdíl mezi proměnnými tělesná hmotnost a celková tělesná velikost a tak se můžeme dočíst, že existuje proměnná celková tělesná hmotnost. Celková tělesná velikost je proměnná, která v sobě zahrnuje jak tělesnou hmotnost, tak výšku postavy, zatímco hmotnost je jen jednou složkou. Sběr osteometrických dat je poměrně jasný, otázkou je, zda bylo nutné definovat všechny metrické body slovně když autorka přiložila obrázky s grafickým znázorněním všech těchto bodů (byť jsou obrázky velmi nevalné kvality). Stejně tak pro rozměry stehenní kosti mohly být shrnuty jednou tabulkou s příslušnou citací. Velmi diskutabilní je použití termínu „transverzální průměr dialýzy (F7)“ a „transverzální průměr hlavice (F19)“. Zejména když jejich stranové ekvivalenty autorka pojmenovala správně (předozadní průměr u těla stehenní kosti – F6, a svislý průměr hlavice – F18). Termíny mediolaterální či boční, respektive předozadní či příčný by byly mnohem vhodnější už z toho důvodu, že transverzální je chápáno k rovině těla a pak by autorka mohla např. u středu těla stehenní kosti tento termín použít jako pro AP tak i ML průměr.

V sekci metod týkajících se analýz se projevily další slabiny práce. Jednak autorka plně neporozuměla rozdílu mezi korelací a regresí, protože se dočteme, že data analyzovala pomocí RMA korelace a jednak dostatečně nevysvětlila proč zvolila metodu RMA. Autorka se sice správně věnuje také předpokladům statistických testů, ale zbytečně je opakuje pro jednotlivé testy když se u hypotéz opakují. Podobně jako u regrese je autorčino zdůvodnění použití analýzy hlavních komponent ne zcela přesvědčivé (viz str. 41).

Kapitola výsledky sleduje logickou strukturu hypotéz z úvodu práce. Problémy prezentace výsledků viz formální úprava, nicméně obsahově tato kapitola prezentuje to, co má. Diskuse je rozdělena na část interpretace výsledků a samotnou diskusi. Autorka tvrdí, že se u hypotézy 1 potvrdilo očekávání, že středověké populace Čech se neodlišují od populací podobných geografických a klimatických podmínek. Problém je, že autorka neměla data pro jiné než evropské srovnávací soubory a tudíž si nemůžeme být jisti, že stejné proporce nosu nenajdeme i u populací jiného klimatu. Takové zjištění by dramaticky změnilo autorčiny závěry o adaptivnosti nosní dutiny. Bylo by určitě vhodné kdyby autorka měla data z alespoň jedné tropické a jedné subarktické populace, na kterých by mohla demonstrovat, nikoliv shodu, ale odlišnost. Samotná diskuse začíná tvrzením, že mezi jednotlivými obdobími středověku a novověku pozorujeme určité změny v průměru jednotlivých znaků a tyto změny významně či nevýznamně odrážejí klimatickou adaptaci daných populací. Je si autorka opravdu jistá, že sleduje klimatickou adaptaci? Tento závěr ukazuje na velkou slabinu diskuse, ale i celé práce. Autorka se naprosto vyhnula diskusi ohledně délky sledovaného období a možné rychlosti evoluční adaptace střeoevropských populací. Je tisíc let evolučně (a adaptačně) dlouhý nebo krátký časový úsek. Jsou sledované změny pravými adaptacemi nebo jen ontogenetickými adjustacemi? Mohou sledované změny vůbec mít klimatické vysvětlení když většina z nich je statisticky nevýznamných? Jak silnou selekční silou klima mohlo být s ohledem na poměrně mírné rozdíly v jednotlivých etapách středověku a novověku? Kdyby se autorka věnovala těmto otázkám, určitě by i narostlo spíše skromné množství citací, které se v diskusi objevují.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Práce sestává z 56 stran textu (včetně některých tabulek a grafů), 4 stran bibliografie a 7 stran příloh. Formální úprava práce není ideální. Autorka čísluje strany už od úvodní a tak samotný text začíná až na stránce 8. Při celkové délce práce 64 stran to tedy znamená, že ani minimální požadavek na délku nebyl splněn. Jazykový projev autorky je relativně dobrý, ale i přesto se v práci setkáváme s některými formulačními problémy (např. absolutně poměrně velkým rozměrem, zkoumat na základě výzkumů, diferentní oblasti, u nejvíce externích částí apod.). V práci se bohužel vyskytuje poměrně velké množství překlepů a gramatických chyb a to speciálně v druhé polovině práce, což naznačuje problémy s dodržením harmonogramu práce tak, jak byl prezentován na semináři. Odkazy na literaturu jsou citovány správně. Kapitoly jsou členěny přehledně, nedostatky v členění viz předešlé odstavce. Ani tabulky a grafy nejsou ideální. I přesto, že autorčiny tabulky mají jinak standardní vzhled, je s podivem, že si autorka nevšimla, že číslo a název tabulky se vždy uvádí na jejím horním okraji a nikoliv v poznámce pod tabulkou. Stejně tak symbol hvězdičky v tabulce má ustálený význam pro signifikantní hodnoty na hladině významnosti 0,05 a dvě hvězdičky pro 0,01 a ne pro korelační koeficienty 0,2-0,4 resp. 0,4 a vyšší. Ještě by tak mohla být vyznačena významná korelace, ale ne hodnota korelačního koeficientu. Kvalita grafů je standardní, ale grafy jsou příliš malé a tudíž špatně čitelné. Graf výsledky analýzy hlavních komponent má anglické názvy os. Autorka není jednotná v používání čárky a středníku v závorkách udávajících několik hodnot za sebou. Stejně tak nevím podle jakého klíče autorka dala část tabulek a grafů do textu a zbytek do příloh. Jednotný přístup by byl jistě vhodnější. Použité obrázky jsou špatné kvality a osteometrické body, které mají dokumentovat jsou na nich velmi špatně viditelné.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Dojem z předložené diplomové práce je rozpačitý. Co se obsahu týče, tak autorka až na výjimky zvládla relativně dobře první polovinu práce, ve druhé jsou patrné nedostatky, jednoznačně plynoucí z nedostatku času. Velmi podobné je to s formální úpravou práce. Většina těchto nedostatků mohla být korigována kdyby autorka začala práci psát dříve a hlavně ji konzultovala se školitelem, což se bohužel nedělo. Navíc data, která autorka získala mají větší analytický potenciál, než který byl předveden

v práci samotné. Zde to chtělo konzultovat s dalšími členy katedry, resp. oddělení, tak, aby byl tento potenciál využit.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ *(jedna až tři):*

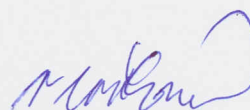
viz kapitola Obsahové zpracování

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA *(výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):*

S ohledem na obsahové i formální nedostatky navrhuji známku „dobře“

Datum: 23.5.2012

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie